

EDUCATION, PSYCHOLOGY AND SOCIOLOGY /
ПЕДАГОГІКА, ПСИХОЛОГІЯ І СОЦІОЛОГІЯ

swj15-049

УДК 378:373.3.091.12.011.3-051

**PREPARATION THE FUTURE PRIMARY SCHOOL'S TEACHERS IN THE
CONDITIONS OF EDUCATION STANDARDIZATION**

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ
СТАНДАРТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Strilets S. I. / Стрілець С. І.

d.ped.s., prof. / д.пед.н., проф.

Zaporozhchenko T. P. / Запорожченко Т. П.

Teacher / викладач

National University "Chernihiv Collehium" named after Taras Shevchenko,

Chernigiv,. Hetman Polubotko Str. 53, 14013

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка,

Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка 53, 14013

Анотація. У статті досліджено теоретичні засади підготовки майбутнього вчителя початкової школи. Відмічено, що ідея підготовки вітчизняного майбутнього вчителя з опорою на впровадження стандартів професійної освіти в контексті підвищення якості вищої педагогічної освіти суголосна із тенденціями поширеними в усьому світі. Висвітлено особливості стандартизації вищої педагогічної освіти у різних країнах. Виявлено, що проаналізовані світові системи вищої педагогічної освіти розвиваються переважно на основі національних стандартів, якими декларується набуття випускником психолого-педагогічної та предметної компетентності. Проаналізовано особливості нового Проекту Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 013 «Початкова освіта» для ступеня вищої освіти «бакалавр» створеного у рамках імплементації закону України «Про вищу освіту».

Ключові слова: професійна підготовка, стандарт, стандартизація освіти, вчитель початкової школи, модернізація освіти.

Вступ. Відкритість міжнародного освітнього простору для національної освіти спонукала змінити її основні вектори у бік підготовки компетентного фахівця. З метою проведення системної модернізації освітньої галузі в Україні було прийнято низку державних нормативних документів (Національна рамка кваліфікацій (2011), Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр. (2012), Закон України «Про вищу освіту» (2014), Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років (2014)). Загалом ці акти спрямовані на реалізацію нагальної інноваційної політики в освіті, однак містять також вказівки щодо розвитку педагогічної освітньої галузі.

У рамках імплементації Закону України «Про вищу освіту» постає необхідність розробки нових галузевих стандартів підготовки майбутніх фахівців. Відповідно до статті 10 цього Закону, «стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності. Стандарт вищої освіти визначає лише вимоги до освітньої програми: обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника;

нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності)» [1, с.14].

Основний текст. Ідея підготовки вітчизняного майбутнього вчителя з опорою на впровадження стандартів професійної освіти в контексті підвищення якості вищої педагогічної освіти суголосна із тенденціями поширеними в усьому світі. Зокрема, відповідно до американських стандартів освіти підготовка вчителя початкових класів здійснюється упродовж трьох етапів професійної діяльності: підготовчого – педагогічна освіта; початкового – стажування; основного – професійна діяльність. Це зумовлено тим, що педагогічні коледжі при університетах США переважно розраховані на 4-річний термін навчання, але диплом педагога випускники отримують лише після 2-річного стажування у школі та успішного складання кількох екзаменів. До того ж передбачено безперервну освіту протягом усієї професійної кар'єри, оскільки стандарти поширюються й на фахове зростання вчителів. У США майбутні учителі початкових класів, згідно зі стандартами, опановують три навчальні блоки: загальноосвітній, професійно-педагогічний (що передбачає вивчення предметів: математика, читання, образотворче мистецтво, географія, історія, співи, фізична культура) та безпосередня педагогічна практика у школі.

Так само, як і в США, у навчальних закладах Великої Британії сформована цілісна система Національних стандартів професійної діяльності педагога початкових класів, яка реалізується за три етапи: підготовка, вступ до професії, професійний розвиток, безпосередньо професійна діяльність.

Підготовку фахівців для початкової та середньої ланки освіти відповідно до стандарту урегульовано також у Франції. Як і в освітній системі США та Великої Британії, у Франції підготовка вчителя має практичну складову. Вважається, що лише реальний освітній процес школи сформує інтерес до педагогічної праці, а також сприятиме досягненню високого рівня професійної педагогічної підготовки. Ключовою характеристикою французького стандарту є орієнтація на комплексність освітнього процесу. Однак є принципово нові чинники у системі французької освіти: об'єднання кількох складових у підготовці – предметної та педагогічної. Така переакцентуація здійснюється для того, щоб опановані навчальні предмети й набуті в результаті знання могли застосовуватися на практиці. Передбачається кілька підготовок – загальна та спеціальна, які учитель отримує в університеті, а професійну необхідно здобути у спеціально створених центрах під час безпосередньої педагогічної діяльності.

Ще однією виявленою тенденцією у системі освіти за кордоном є всебічна індивідуалізація навчання. Відповідно до встановленої навчальної системи у конкретному закладі освіти США та Великої Британії надається можливість коригувати студентові його навчальний план, обираючи до нього предмети з варіативного циклу. Проте для отримання можливості обирати дисципліни з професійно-педагогічного циклу потрібно успішно скласти Національний учительський екзамен, що передбачає перевірку не лише рівня загальноосвітньої підготовки, але й наявність комунікативних умінь.

Відповідно до системи навчання у США неможливо отримати диплом вчителя, якщо з профільних предметів оцінки еквівалентні «задовільно».

У Канаді існують стандарти оцінки якості професійної підготовки, вони мають такі складові: цілі та цінності педагогічної професії; професійні компетентності, набуті у результаті вивчення низки навчальних дисциплін; класифікатор рівнів професійної діяльності.

На відміну від США, Франції, Великої Британії й Канади, у Німеччині не існує єдиної стандартизації системи підготовки фахівців. Цікаво, що навчальні плани та програми у вищих педагогічних закладах Німеччини відрізняються. Варіантність виявляється у специфіці підготовки педагога початкових класів, тому діють індивідуальні навчальні програми, розраховані відповідно до модульно-блокової системи. Студентові, як і в інших країнах, пропонується перелік предметів за вибором. Вважається, що це дозволить усунути суперечності між загальними вимогами, що висуваються до майбутніх вчителів початкових класів та індивідуальними здібностями, які виявляють студенти. Водночас система професійної педагогічної підготовки вчителя початкових класів зорієнтована на опанування дисциплін психолого-педагогічного циклу для основної та додаткової спеціальностей, передбачає також проходження педагогічної практики.

Як і у Великій Британії, навчальний процес у Німеччині характеризується скороченням кількості лекційних занять, натомість збільшенням годин на проведення практичних та семінарських занять. Система підготовки зобов'язує студента виконувати низку робіт: написання рефератів, підготовка доповідей, виконання проектів. У німецькій системі освіти, як і в США, значне місце в навчальному процесі займає індивідуальна форма роботи зі студентами, що є обов'язковою умовою допуску до складання екзаменів.

Так само, як і у Німеччині, глобальна стандартизація освіти не притаманна і системі підготовки майбутнього вчителя в Індії. Університети Індії мають можливість самостійно визначати стандарти підготовки фахівців. Вагомим здобутком освітньої системи Індії можна вважати появу багаторівневої підготовки майбутнього вчителя, що передбачає навчання за схемою бакалавр-магістр. Після закінчення дворічного коледжу випускник, аналогічно як і у США, отримує ступінь Associate Degree, що є нижчим щаблем вищої освіти. У чотирирічному коледжі студенти отримують повну вищу освіту I ступеня – Undergraduate Study – з присвоєнням ступеня бакалавра. Університети Індії надають можливість продовжити освіту на II ступені та отримати звання магістра. Перший та другий роки підготовки бакалаврів забезпечують отримання базових знань, а третій та четвертий – присвячені інтенсивному вивченню фахових дисциплін. Підготовка вчителя початкових класів ґрунтується на положеннях відкритості, особистісної орієнтації, гуманізації, професіоналізації, демократизації.

У Японії створено різнорівневу та багатоваріантну систему підготовки вчителів, що передбачає складання вчительського кваліфікаційного іспиту на отримання сертифікату особами, яка має вищу непедагогічну освіту і досягла значних успіхів у певній сфері діяльності. Японська система підготовки

вчителів має спільні ознаки з американською, що виявляється у багаторівневості системи підготовки майбутнього вчителя, професійній спрямованості освітнього процесу, підвищенні кваліфікації протягом життя.

Таким чином, проаналізовані світові системи вищої педагогічної освіти розвиваються переважно на основі національних стандартів, якими декларується набуття випускником психолого-педагогічної та предметної компетентності.

Імплементація Закону України «Про вищу освіту» в освітній процес так само, як і в розвинених країнах світу, вимагає створення Стандартів освіти на засадах компетентного підходу. Зокрема, Національна рамка кваліфікацій України орієнтує на реалізацію компетентнісного підходу у процесі підготовки фахівців, визначаючи компетентність як «здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості» [2, с. 2].

Доречно зазначити, що відповідно до Закону України «Про вищу освіту», у липні 2016 року підкомісією 013 Науково-методичної комісії 1 НМР МОН України було розроблено Проект Стандарту вищої освіти України зі спеціальності 013 «Початкова освіта» для ступеня вищої освіти «бакалавр» [3]. Суттєвою відмінністю новоствореного Проекту є зміщення акценту системи підготовки майбутнього вчителя початкової школи з умінь на формування компетентностей. Попри суттєві зміни, безперечно залишилась орієнтація на практичну підготовку педагога. Відтак у Проекті документа простежується переорієнтація на компетентнісну систему підготовки майбутнього вчителя початкової школи, ґрунтовно розкрито основні складові кожної компетентності.

Висновки. Необхідність проведення інноваційних трансформацій у системі освіти, як зазначалося, пов'язана із викликами суспільства – загалом вдосконалювати процес педагогічної підготовки, а також умотивована реформами у галузі початкової освіти. У сукупності це вимагає підготовки вчителя, здатного реалізувати творчий потенціал в умовах вітчизняної початкової школи.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» // Голос України. – 2014. – № 35-36 (499-500). – С. 4-67.
2. Національна рамка кваліфікацій [Електрон. ресурс]. – 2011. – Режим доступу: <http://www.mim.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/НРК.pdf>
3. Проект Стандарту вищої освіти України : спец. 013 «Початкова освіта» [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>

Abstract. Theoretical bases of a future primary school teacher's training are researched in the article. It is noted that the idea of a local future teacher's training with a support on standards of professional education introduction in the context of improvement of quality of higher pedagogical education is conformable with tendencies widespread around the world. Features of

standardization of higher pedagogical education in different countries are covered. It is revealed that analysed world systems of higher pedagogical education are developed mainly on the basis of national standards by which acquisitions by a graduate of psychology and pedagogical and subject competence are declared. Features of the new project of the Standard of higher education of Ukraine in speciality 013 "Primary education" for "bachelor" degree created within implementation of the Law of Ukraine "About higher education" are analysed.

Keywords: professional training, standard, standardization of education, primary school teacher, modernization of education.

References.

1. Zakon Ukrayiny «Pro vyshchu osvitu» [The Law of Ukraine «On Higher Education»] in *Holos Ukrayiny* [Voice of Ukraine], 2014, issue 35-35 (499-500), pp. 4-67.

2. *Natsional'na ramka kvalifikatsiy* [National Qualifications Framework]. Available at: <http://www.mim.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/HPK.pdf>

3. *Proekt Standartu vyshchoyi osvity Ukrayiny : spets. 013 «Pochatkova osvita»* [Project of the Standard of Higher Education of Ukraine: special. 013 «Primary education»]. Available at: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html>

Дата відправки: 25.12.2017

© Стрілець С. І., Запороженко Т. П.

swj15-053 DOI: 10.21893/2227-6920.2017-15.4-053

УДК 37.025

ASPECTS OF JUVENILE EARLY TEENAGERS' ADAPTATION TO SUIT NEW CULTURAL-EDUCATIONAL CIRCUMSTANCES IN INDUSTRIAL SOCIETY IN LATE NINETEENTH – EARLY TWENTIETH CENTURIES ENGLAND

АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКІВ ДО НОВИХ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ УМОВ ПРОМИСЛОВОГО СУСПІЛЬСТВА В АНГЛІЇ (КІНЕЦЬ XIX – ПОЧАТОК XX СТ.)

Golovko I.O. / Головка І.О.

викладач каф. ін. мов / lecturer of foreign lang. dep.

ORCID: 0000-0001-6690-4043

Golovko I.A. / Головка І.А.

преподаватель каф. ин. яз. / lecturer of foreign lang. dep.

ORCID: 0000-0001-6690-4043

Centralukrainian national technical university,

Кропивницький, University Avenue, 8, 25013 Ukraine

Центральноукраїнський національний технічний університет,

Кропивницький, просп. Університетський, 8, 25013 Україна

Анотація. Досліджено головні аспекти адаптації підлітків та молоді до нових культурно-освітніх умов придбання майбутньої професії технічного напрямку. Виявлено актуальність цього процесу в зв'язку з соціально-економічним розвитком країни. Окреслено фактори необхідності створення різнопрофільних типів технічних шкіл для підлітків.

Ключові слова: освітні альтернативи, пост-шкільна освіта, технічна освіта, молодші технічні школи, подальша освіта, процес нашарування знань, безперспективна сфера зайнятості, підліткова праця, професійне середовище.

Вступ. Аналіз джерел, присвячених вивченню розвитку технічної освіти в